

Kirjanpainajat iskevät kuusiin entistä pohjoisempana

Kirjanpainajan pelätään tuhoavan vanhoja kuusikoita noin 10 miljoonan euron arvosta tänä kesänä. Tuhoalue ulottuu etelärannikolta Keski-Suomeen ja Etelä-Savoon.

JÄMSÄ (MT)
Suomen metsäkeskuksen mukaan kirjanpainajia eksi toukokuussa pyydyksiin viimevuotiseen tapaan. Massasiintymisen rajan odotetaan rikkoutuvan monin paikoin. ”Toukokuu oli kylmä, joten kirjanpainajien tulevista tuhoista ei vielä saa täyttä kuvaa. Kyllä tässä silti pahaa pelätään ja paikoin kirjanpainajien iskut yltynevät epidemiaksi”, odottaa hyönteistuhovastaava Hannu Heikkilä.

Tuhoja entistä pohjoisempana
Kirjanpainajien massasiintymiseen herätettiin Kymenlaaksossa jo kolmen vuotta sitten. Pahimmillaan siellä tehdyistä kuusikon päätehakkuista puolet oli sidoksissa kirjanpainajien hyökkäyksiin. Kirjanpainajien kanta on edelleen vahva Päijät-Hämeessä ja maan kaakkoisosissa. Sen lisäksi kirjanpainajat ovat levinneet myrskytuhojen avittavana pohjoisemmaksi, Etelä-Savoon ja Keski-Suomeen. Länsi-Suomessakin odotetaan tuhojen pahenemista, sillä metsiin on jäänyt myrskyn kaatamia kuusia.

Metsänomistajat hereillä
UPM:n ja metsäkeskuksen järjestä-

mä teemapäivä veti keskiviikkona kymmeniä metsänomistajia Jämsään. Järeään kuusikkoon iskeneen kirjanpainajan jälki näytti pahalta. Kymmeniä jättiläiskuksia törötti pystyssä kuolleina ja neulasensa menettäneinä. Metsänomistajan kantorahatulojen menetystä sopi vain arvailla. Ensijärkytyksestä toivuttuaan metsänomistajat kyselivät, millaista merkeistä kirjanpainajien iskut huomaa. Myös sitä kysyttiin, monenko kaatuneen puun takia korjuuseen kannattaa ryhtyä.

”Ei syytä paniikkiin”
Asiantuntija **Tero Ojarinnan** mukaan kirjanpainajien iskun huomaa kuoren päälle ilmestyneistä purukasoista. Kuoren alla kirjanpainajan toukat katkaisevat kuusen nestevirtaukset, mikä lopulta tappaa puun. Kirjanpainajat iskevät mieluusti aukkojen reunapuuihin sekä myrskypuihin. Terveen kuusen ne voittavat

vain massaesiintymisten aikana. ”Metsänomistajalla ei ole syytä paniikkiin, vaikka metsästä muutama kuollut kuusi löytyisikin. Torjuntahakkuiisiin kannattaa ryhtyä, jos tuho uhkaa laajeta.” Torjunta pitää keskittää kuolleiden puiden viereisiin puihin. Kuolleiden ja kaarnansa tiputtaneiden puiden poistosta ei ole enää hyötyä. Yksittäiset tuulen kaatamat puut ja jo kuolleet puut voi jättää metsään. Lahoava puu lisää luonnon monimuotoisuutta ja kuolleissa puissa elää myös kirjanpainajakuoriaisen luontaisia vihollisia. ”Kirjanpainajia on ollut metsissä aina. Nyt ne ovat hyöttyneet myrskytuhoista. Parhaiten niiden kannat painuvat alas, jos kesästä tulee kylmä.”

Kantoraha romahtaa
Metsänomistajien kiinnostus se-

nistyneet ja kuivuneet tukit ajetaan energiapuiksi. Tyypillisesti tuhokohteesta kuolee 5–30 puuta. Niistä aiheutuu metsänomistajalle 500–1200 euron vahinko. Metsäkeskus arvioi, että tuhoris-

Vuime vuonna kirjanpainajatuhojen vuoksi suunniteltiin hakkuita 3 500 hehtaarin alalle. Tuhoja havaittiin noin 2 500 yksityisen metsänomistajan maalla. Jämsän metsätapahtuman järjestelyihin osallistunut UPM:n metsäasiakaspäällikkö **Tapani Melkas** kertoi, että hyönteistuhohakkuut ajavat tavallisten hakkuiden ohitse kiireellisyysjärjestyksessä. ”Toisaalta aikataulutus on kiinni siitä, miten sahat ja vaneritehtaat nielevät puuta.”

Tero Ojarinta (kesk.) esitteli myrskyn kaatamaan kuuseen iskeneitä kirjanpainajia metsänomistajille keskiviikkona Jämsässä.

Okakaarnakuoriainen tappaa mäntyjä Uudellamaalla

Okakaarnakuoriaiset ovat tappaneet mäntyjä eri puolilla Uuttamaata, kertoo Metsäntutkimuslaitos (Metla). Lajin on aiemmin uskottu hävinneen Etelä-Suomesta. Sitä ei myöskään ole pidetty puita tappavana tuholaisena. Uusi tuholainen paljastui sattumalta. ”Viime vuoden keväänä minua pyydettiin katsomaan kuolleita mäntyjä pihapiirissä Sipoossa. Kävi ilmi, että puissa oli runsaasti okakaarnakuoriaisia”, kertoo tutkija **Juha Siitonen**.

Siitonen alkoi tutkia muitakin kuolleita mäntyjä kenttätöiden yhteydessä. Yllättäen okakaarnakuoriaiset osoittautuivat puun tappajiksi monin paikoin. Kirjanpainajan sukua Okakaarnakuoriainen on samaa Ips-sukua kuin tunnettu kuusen tuholainen kirjanpainaja. Laji taantui Etelä-Suomessa 1950-luvulta lähtien, ja 1980-luvun alun kartoituksissa sitä ei esiintynyt Vaasa-Jyväskylän-Imatra-linjan eteläpuolella. Syytä lajin taantumiselle ja uudelleen ilmestymiselle ei tiedetä.

Ilmiö voi liittyä metsätalouden ja ilmaston muutoksiin. Uutta on, että okakaarnakuoriainen toimii primaarisena tuhon aiheuttajana eli tappaa puita. Aiemmin sitä on pidetty sinistäjäsienen levittäjänä ja lajina, joka iskeytyy vasta muiden lajien heikentämiin puuihin. Se syö tähtimäisiä kuvioita korkealla puussa ohuen kaarnan alueella. Okakaarnakuoriaistuhoja on havaittu 2000-luvun alusta lähtien Sveitsin ja Italian Alpeilla. Siellä tuhot ovat alkaneet erityisen kuumina ja kuivina kesinä. ”Lajilta ei onneksi tunneta yhtä

vakavia tuhoja kuin kirjanpainajalta”, Siitonen toteaa. Hän pitää mahdollisena, että vuoden 2010 kuuma kesä sysäsi kuoriaistuhot liikkeelle. Ensimmäinen havununnatuho Metla kertoi okakaarnakuoriaistuhoi-

Viime vuosi toi ensimmäisen ilmoituksen havununnan tuhoista saareissa Rymättylässä. Laji on aiheuttanut Keski-Euroopassa suuria tuhoja. Lämpimät vuodet ovat mahdollistaneet sen lisääntymisen Suomessa. Männynjuurikävän todettiin levinneen Etelä-Pohjanmaalle. Kuusen juurikääpää esiintyy ainakin Oulun korkeudella saakka. Metsätuhoista toivotaan ilmoituksia Metlaan tai Suomen Metsäkeskukseen. Tuhoilmoituslomake on osoitteessa www.metla.fi/metinfo/metsienterveys/tuhoilmoitus/. **HENRIK SCHÄFER**

Kirjanpainajan tuhot ovat levinneet Keski-Suomeen ja Etelä-Savoon. Kuvassa kirjanpainajien Muuramessa tuhoamaa vanhaa kuusikkoa.

Etelä-Savoon maan toiseksi suurin mh-yhdistys

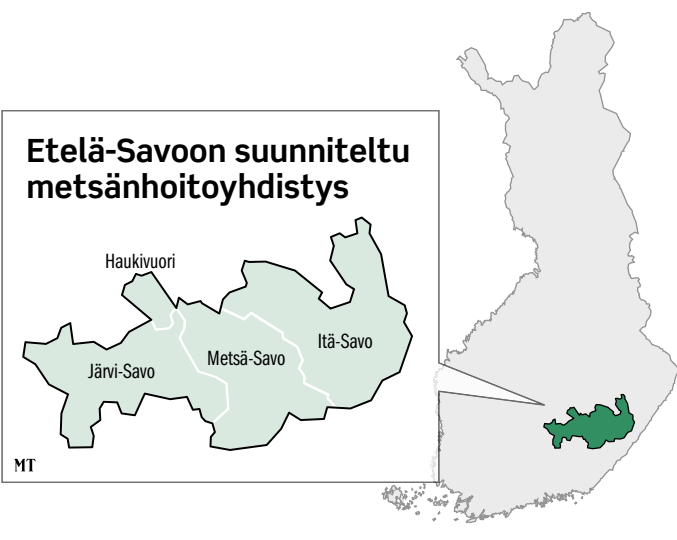
Etelä-Savoon on syntymässä puun myyntimäärällä mitattuna maan toiseksi suurin metsänhoitoyhdistys heti Pohjois-Karjalan metsänhoitoyhdistyksen jälkeen. Suunnitellun yhdistyksen alueella puun myyntimäärä oli viime vuonna noin kolme miljoonaa kuutiometriä, mikä on seitsemisen prosenttia yksityismetsien vuosittaisesta puukaupasta. Etelä-Savon suuryhdistys kattaisi maakunnan metsistä ja puukauppmääristä noin puolet ja jäseniä sillä olisi 14 300. Jäsenmäärältään suurempia ovat tällä hetkellä vain Pohjois-Karjalan ja Österbottenin metsänhoitoyhdistykset. Suuryhdistyksen perustamis-

ta suunnittelevat Haukivuoren, Itä-Savon, Järvi-Savon ja Metsä-Savon metsänhoitoyhdistykset. Tavoitteena on, että yhdistys aloittaisi ensi vuoden alussa. Uuteen yhdistykseen kuuluisivat Hirvensalmen, Joutsan, Juvan, Mikkelin, Savonlinnan, Sulkavan, Pertunmaan, Puumalan ja Rantasalmen alueet lähes kokonaan. Joutsan kunnan alueelta jäisi pois Leivonmäki, joka kuuluu Keski-Suomen metsänhoitoyhdistykseen ja Mikkelistä Ristiina ja Suomenniemi, jotka kuuluvat Mänty-Saimaan metsänhoitoyhdistykseen. Uutta yhdistystä on valmistellut työryhmä, jonka puheen-

johtajana toimii Järvi-Savon metsänhoitoyhdistyksen puheenjohtaja **Mauri Ruuth**. Mukana olevien metsänhoitoyhdistysten valtuustojen kokouksissa päätetään kesäkuun aikana, jatketaanko valmistelua aiesopimuksen pohjalta. Syyskuussa valtuustojen on määrä tehdä varsinaiset päätökset yhdistymisestä, Ruuth kertoo.

Uusi metsänhoitoyhdistyslaki tulee voimaan ensi vuoden alussa. Suuri metsänhoitoyhdistys pystyy Ruuthin mukaan hyödyntämään avautuvia mahdollisuuksia nykyisiä yhdistyksiä paremmin. Suuremmassa yksikössä toimintoja voidaan tehostaa ja päällekkäisyyksiä karsia. Ruuth vakuuttaa, ettei tavoitteena ole kuitenkaan henkilöstön tai toimipaikkojen vähentäminen. ”Palvelua voidaan parantaa, kun enää ei tarvita neljää toiminnanjohtajaa. Kolme toiminnanjohtajaa vapautuu hallinnollisista tehtävistä oikeisiin töihin”, Ruuth sanoo.

JUHA KAIHLANEN

Suomi järjestää biojalostamokilpailun

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) järjestää kansainvälisen suunnittelukilpailun biojalostamoille. Kilpailun avasi keskiviikkona ministeri **Jan Vapaavuori** (kok.). ”Hankkeella haetaan uusia kaupallisia biojalostamoinvestointeja Suomeen lähivuosina”, Vapaavuori kertoo. Biojalostamoissa puunkuoressa, purusta ja oljista saadaan materiaaleja, energiaa ja kemikalleja. Lisäksi jalostamot vauhdittavat teollisuuden uudistamista, tuotteiden kaupallistamista ja kotimaisen energian käyttöä. Suomessa on TEM:in mukaan jo yli 40 biotalouteen liittyvää

kehityshanketta. Kilpailu innostaa toteutuskelpoisten ideoiden kaupallistamiseen. Kilpailuun osallistuvan ehdotuksen on sisällettävä uutta kaupallistamatonta teknologiaa. Lisäksi sen tulee olla julkisin varoin rahoittavissa eikä siitä saa olla investointipäätöksiä. Kilpailuun voivat osallistua kotimaiset ja kansainväliset alalle pyrkivät yritykset, tutkimustahot ja sijoittajat. Elinkeinoministeri valitsee voittajan ensi vuoden helmikuussa. Pääpalkinnon arvo on 100 000 euroa. **TIINA HEIKKINEN**